

JANEZ FERKOLJ

Vera in svetost Cerkve

1. *Via Ecclesiae* – pot Cerkve

Božji služabnik škof Anton Vovk je velik pričevalec o svetosti Cerkve. Njegova odločna načela so se kovala na trojni poti: »Via Ecclesiae – via Petri – via Christi (pot Cerkve – pot Petrova – pot Kristusova). Zaključena je bila pot Kristusova na tem svetu na križu. Podobno tudi Petrova. A prav v tem je zmaga. Tudi Cerkev Božja v križu zmaguje. S pripravljenim srcem in pogumom molim, naj Bog z menoj popolnoma razpolaga, naj mi križe dopušča in pošilja. Trdno namreč zaupam, da tisti, ki breme ljudem izbere in naloži, po besedi Pavlovi (Rim 8,26), našo slabotnost tudi podpira. *In Domino confido.*«¹ »A sleherna svetost, tudi svetost tistih, ki jih Cerkev postavi na oltar, je le medel odsev Kristusove svetosti. V Kristusu namreč ‚prebiva vsa polnost božanstva‘ (Kol 2,9) in torej tudi polnost svetosti. Svetniki so ljudje, ki se v vsem pustijo oblikovati Bogu in Cerkvi. Zato so Božja umetnina, v kateri odseva Božja lepota.«²

V veroizpovedi molimo, da je Cerkev sveta: verujem sveto katoliško Cerkev (*credo sanctam Ecclesiam*) in da je Cerkev svetih (*Ecclesia sanctorum*). To ne pomeni, da so vsi njeni udje pravični, niti da v njenem naročju ni grešnikov. Vedno namreč molimo ozirajoč se na Boga, ki je edini Sveti: »Bodite v vsem ravnanju tudi sami sveti, kakor je svet tisti, ki vas je poklical, saj je pisano: Bodite sveti, ker sem jaz svet« (1 Pt 1,15–16). Cerkev posvečuje, prinaša posvečenje, ker je najprej sama posvečena po Svetem Duhu. »Na zemlji je Cerkev odlikovana z resnično, čeprav nepopolno svetostjo. V svojih udih moramo popolno svetost šele doseči. Okrepljene s

tolikerimi in tako močnimi zveličavnimi sredstvi kliče Gospod vse kristjane v kakršnihkoli razmerah in v vsakem stanu, vsakterega po njegovi lastni poti, k tisti popolni svetosti, katere polnost ima Oče sam« (KKC 825). Cerkev podarja krst prerojenja in ga hkrati tudi prejema. Cerkev je hierarhično občestvo, ki ni le od Boga, a tudi skupnost milosti, znotraj katere obstoji druga hierarhija in je sad edino Božje izvolitve, hierarhija svetosti. Cerkev ima moč sprave in je družina vseh pomirjenih med seboj. Cerkev je dvojna skrivnost: posredovanja in občestva. Po podeljevanju zakramentov, svetih reči (*sancta*), je občestvo svetih (*sancti*). Je ovčja staja in čreda. Mati in ljudstvo: mati, ki nas rodi k Božjemu življenju, zbor vseh udeležencev Božjega ljudstva. Cerkev je naša mati in smo mi sami. Materinsko naročje in bratstvo.³

V Svetem pismu najdemo izraze, ki razodevajo svetost Cerkve: sveti tempelj, sveto mesto, brezmadežna Kristusova nevesta, sveto ljudstvo, sveta mati ... Njeni udje so poklicani k svetosti: ... bodite soudeleženi v potrebah svetih (Rim, 12,13), ... posvečenim v Kristusu Jezusu, ... poklicanim in svetim (1 Kor 1,2), ... vsem svetim v Kristusu Jezusu (Flp 1,1), ... da se sveti upodobijo za delo služenja (Ef 4,12). Svetost Cerkve se vedno nanaša na edinega Svetega. Cerkev je po eni strani posvečujoča, po drugi stani pa posvečena po Svetem Duhu ali Cerkev posvečenih, se pravi tistih, ki so bili poklicani k svetosti in so to postali v Kristusu. »Prvi kristjani v Jeruzalemu so se tamkajšnjemu templju že zdavnaj odtujili, ko so ga Rimljani za vselej porušili. Pravi tempelj je za krščansko vero skupnost krščenih, ki se dajo voditi Svetemu Duhu. „Božji tempelj je namreč svet in takšni ste vi“ (1 Kor 3,17).«⁴ Brez posvečevanja Svetega Duha ni dosežene svetosti.

Cerkev je sveta, ker je zgrajena na Kristusu ter oživljena z močjo Svetega Duha, Največja umetnina Božje moči je Devica Marija, ikona v polnosti posvečene Cerkve. »Medtem ko je Cerkev v blaženi Devici že dosegla popolnost, v kateri je brez madeža in gube, pa si verniki še prizadevajo, da bi zmagovali nad grehom in rastle v svetosti. Zato svoje oči dvigajo k Mariji: v njej je Cerkev že popolnoma sveta« (KKC 829). Udje Cerkve smo sveti zato, ker

smo bili posvečeni. Sveta Cerkev pomeni Cerkev, ki posvečuje in svetniki so sad posvečujoče Cerkve. Svetniki so vsi kristjani, ki se pustijo posvetiti prevzeti posvečujočemu delovanju Svetega Duha v Cerkvi. Cerkev je sveta, ker je posvečena; Cerkev je sveta, ker posvečuje. Čeprav smo Cerkev grešnikov, smo nenehno poklicani k svetosti. Sveta Cerkev ne odganja, ampak sprejema grešnike in je odprta vsem, ki so oddaljeni. Gospod želi, da bi bili sodelavci Cerkve, ki se v celoti daje vsem in si prizadeva, da bi k svetosti povabila bolj ali manj občutljive, šibke in močne, grešnike in izgubljene. Sodelavci Cerkve, ki na široko odpira svoje roke, se zavzema za vsakogar. Cerkev sestavljajo svetniki, ki so solidarni z grešniki. Četudi pademo, vemo, da drugi molijo za nas, če trpimo, vemo, da je naše trpljenje porazdeljeno. Tako sreča enih omogoča srečo drugih, bolečina enih je bolečina drugih. Vse, kar se stori v Cerkvi ima za cilj svetost, zveličanje njenih udov. *Salus populi suprema lex.* To vodilo pa se nato prevede v cilj.

Finis omnium Ecclesia. V stvarjenju je Cerkev napovedana v predpodobah. Stvarjenje zato služi Cerkvi. Prihaja ji na pomoč na njeni poti, v njej dospe do svoje dovršitve. V 12. poglavju knjige Razodetja je rečeno, da je zemlja prišla ženi v puščavi na pomoč, ko je požrla reko vode, ki jo je zmaj bruhal za ženo v puščavi za ato, da je celotno stvarstvo v službi ljubljene neveste, žene Cerkve. Stvarstvo šele v skrivnosti Cerkve najde tisto ozdravitev, po kateri nepotrpežljivo hrepeni: »Vemo, da celotno stvarstvo vse do zdaj skupno zdihuje in trpi porodne bolečine« (Rim 8,22).⁵ »Cerkev, ki je zedinjena s Kristusom, je od njega posvečena: po njem in v njem postane tudi sama posvečujoča. Vse dejavnosti Cerkve imajo za svoj cilj posvečevanje ljudi v Kristusu in povečevanje Boga« (KKC 824).

2. Cerkev svetih

Cerkev je opisana tudi kot neomadeževana nevesta brezmadežnega Jagnjeta, katero je Kristus »ljubil in sam sebe zanjo dal,

da bi jo posvetil« (Ef 5,26) (KKC 757). Cerkev je ovca, ki jo Dobri Pastir zadane na rame, nekoč bedno in razkropljeno človeštvo, ki ga je Kristus prišel rešiti s krivih poti (sv. Gregor: *Ad Christum ex gentilitate Ecclesia properans, in tortis vitiosisque vitae veteris conversationibus invenitur.*). Nevesta, ki jo je s poljubom naredil devico (sv. Avguštin) ter napravil za sramežljivo nevesto svojega Svetega Duha (Gregor iz Elvire). Človeštvo v edinosti s Kristusom postane deviško (sv. Janez Zlatousti). Ponižana ujetnica, ki jo je Kristus osvobodil iz peklenkega brloga, da bi jo popeljal v pravo obljubljeni deželo; grešnica, ki se vrže k njegovim nogam, da jih mazili in se dvigne očiščena; vedno občutljiva družica, ki je Kristus ne neha vleči iz njenega duhovnega onečaščenja in jo vsak dan očiščevati s svojo bližino (sv. Ambrož), kakor poje liturgija na praznik Gospodovega razglašanja: »*Hodie caelesti Sponso iuncta est Ecclesia, quoniam in Iordane lavit Christus eius crimina.*«⁶

Ista Cerkev je obenem Kristusova nevesta in njegova hči. Cerkev, ki je bila poprej v grehu, se rešuje po sinovih, ki jih čisto spočenja v veri in ljubezni (sv. Ambrož). Cerkev vsak dan rojeva Cerkev (sv. Beda Častitljivi). Ni otrok brez matere, ni naroda brez voditeljev, ni svetosti brez moči in učinka posvečenja, ni povezanosti z Božjim življenjem brez prenosa tega življenja, ni občestva svetih brez posredovanja svetih reči. *Ecclesia una est, cuius sanctitas de sacramentis colligitur* (Cerkev je ena, njena svetost se zbira iz zakramentov). V svoji enosti je Cerkev več kot zbor pastirjev in črede. Božji klic in Božje počelo jo vedno postavljata pred in nad vse, kar ja možno v njej prešteti ali razločiti. Tudi prvi apostoli, iz katerih tako rekoč izhaja, so bili sami rojeni po njej. Cerkev je hierarhična skupnost in občestvo milosti.⁷

Samo Bog daje Cerkvi moč posvečevanja. Pri tem ni pomembna človeška vrednost ali moralni položaj orodij, ki jih Bog uporablja v Cerkvi. V tem pomenu je Cerkev vsa sveta in neranljiva. Kristusova nevesta ne more biti omadeževana, je čista in brez pokvarjenosti, pozna le eno bivališče, s čisto sramežljivostjo varuje svetost enega samega ognjišča (sv. Ciprijan). Njen nauk je vedno čist in oživlja studenec zakramentov. V telesu Cerkve pa je ta zaklad tudi bolj ali

manj občutljiv. Delo milosti se po moči razlikuje po obdobjih in po dušah in tega nikoli ne moremo zagotovo presojati. Za svetost obstajajo obdobja mogočnega ali pa bolj notranjega, bujnega ali pa skritega cvetenja. Na zemlji Cerkev je in bo ostala do konca časov pomešano občestvo: pšenica med plevi, ladja s čistimi in nečistimi živalmi, ladja z mnogo hudobnimi potniki, ki se zdijo kakor, da vodijo v brodolom. Tu ni ne Božje in ne človeške pravičnosti, ki določa merilo pripadnosti mističnemu telesu, se pravi Cerkvi. Neverniki dobre vere in dobre volje ali celo odpadli kristjani so ji po neki nezavedni želji samo dodeljeni, ne da bi jih lahko imenovali njene ude v polnem pomenu besede. Grešniki, ki je niso zanikali še naprej ostajajo njen del in dobro vemo, da so v veliki večini. Ne da bi živeli po evangeliju, po Cerkvi še vedno verujejo evangeliju in ta vez, ki zagotovo ne bi zadoščala za postavitev Cerkve zadošča, da ostajajo njeni udje, čeprav nebogljeni, nerodovitni, trhli ali celo odmrli (sv. Tomaž). Cerkev nanje gleda s potrpljenjem (sv. Avguštin). Kar pa se tiče njenih najboljših otrok, pa velja, da so vedno le na poti posvečevanja in njihova svetost je negotova. Vsi se morajo v Božjem usmiljenju izogibati zvijačam časa. Cerkev mora vsak dan enoglasno ponavljati: »*Dimitte nobis debita nostra*« (Odpusti nam naše dolge) ter Odrešenika prositi za pomoč in usmiljenje. Vsak dan na zemlji je za Cerkev dan očiščevanja (Psevdo Anzelm), vsak dan mora umivati svojo obleko v Jagnjetovi krvi, dokler ne bo očiščena z ognjem z nebes ter použita v Bogu.⁸

Ko so prva krščanska stoletja govorila o Cerkvi svetih (prim. 1 Kor 14,33), niso imeli v mislih Cerkve, ki bi zaobjemala le čiste. Ko so govorili o nebeški Cerkvi, niso nič manj poznali okoliščin njenega obstoja na zemlji. V ničemer niso nasprotovali duhovno skupnost hierarhični Cerkvi, temveč so slednjo označevali za rešnično, se pravi Cerkev Nove zaveze, obenem idealno in konkretno. Trdili so, da so vsi, ki so vanjo vstopili posvečeni Bogu. O svoji veri so pričevali v sadovih krsta ter prepričanju, da se mora vsako krščansko življenje razviti v smislu svetosti iz poklicanosti od Boga. S sv. Pavlom so oznanjali krščansko obvezo k svetosti (prim. Ef 5,3; Rim 16,2). Zavedali so se, da je Cerkev v sebi brez greha in da v

svojih udih ni nikoli brez grešnikov. S sv. Ambrožem so rekli: »*Non in se, sed in nobis vulneratur Ecclesia*« (Cerkev ni ranljiva v sebi, ampak v nas). Sv. Ambrož pa hkrati svari: »*Caveamus igitur, ne lapsus noster vulnus Ecclesiae fiat*« (Varujmo se torej, na naš padec ne bo povzročil rane Cerkvi).

Ecclesia sanctorum je bil bistveno eshatološki izraz. Eshatološko pa ni bolj oddaljeno od sedanjosti kot je transcendenca izven ponižne resničnosti tega sveta. Ravno nasprotno, utemeljuje ga in ga istočasno privlači, je njegova hranilna podstat in izvršuje še skrito moč. Cerkev svetih je na zemlji predujem (sv. Bernard) in bi bila utvara, če ne bi bila upanje: *sperandarum substantia rerum*. »Je pa vera obstoj resničnosti, v katere upamo« (Heb 11,1).⁹

Kakor je sv. Ignacij Antiohijski govoril, da ne bo povsem zares človek, dokler ne bo prodril v bivanje čiste luči (*Ad Romanos*, VI, 2), tako se Cerkev zaveda, da ne bo uresničila svoje popolnosti kot šele pri použitju velikonočne skrivnosti. Če oklevamo, da bi ji dopustili, ali če njeno večnost dojemamo zgolj s podaljševanjem njenih časnih struktur v onostranost, potem je ne upoštevamo dovolj široko. Mislili bi le na njen vojskujoči položaj. Ne bi je znali občudovati kot popolno in slavno Nevesto, ki nima na sebi nobene madeža niti gube, bo ko v celoti zbrana okoli svojega Ženina, čista skupnost svetih, jasno občestvo svetih v Njem. »Možje ljubite svoje žene, kakor je Kristus vzljubil Cerkev in dal zanjo sam sebe, da bi jo posvetil, ko jo je očistil s kopeljo vode z besedo, tako da bi sam postavil predse veličastno Cerkev brez madeža, gube ali česa podobnega, da bo sveta in brezmadežna« (Ef 5,25–27).¹⁰

3. Vera Cerkve

»Cerkev je poklicana, da bi bila Očetova hiša, z vselej na široko odprtimi vrati. Eno od dejanskih znamenj te odprtosti je, da imamo povsod cerkve z odprtimi vrati. Tako človek, če hoče slediti navdihu Duha in se približa, ker išče Boga, ne naleti na hladnost zaprtih vrat. Obstajajo še druga vrata, ki prav tako ne smejo biti

zaprta. Vsi se morejo na neki način udeleževati cerkvenega življenja, zato tudi vrata zakramentov ne smejo biti zaprta iz kateregakoli razloga. To velja predvsem za tisti zakrament, ki je vrata: krst. Eucharistija predstavlja polnost zakramentalnega življenja. Ni plačilo za popolno, ampak velikodušno zdravilo in hrana za slabotne.¹¹ Ta prepričanja imajo tudi pastoralne posledice. »Poklicani smo, da jih upoštevamo s preudarnostjo in smelostjo. Pogosto se obnašamo kakor nadzorniki milosti in ne kot njeni podeljevalci. Vendar Cerkev ni carinska postaja. Cerkev je Očetova hiša, v kateri je prostor za vsakega z njegovim težavnim življenjem.«¹²

»Sv. Avguštin je zapisal: Niste poklicani zato, ker ste sveti, ampak ste sveti zato, ker ste poklicani. Ta poklicanost je podeljena zastonj, po milosti. Svetost izvira iz Boga, ki je milostno odprl hišo svetosti, Cerkev, v katero so vsi povabljeni. Charles Péguy pravi: ‚Vsi kristjani so poklicani k svetosti in vsi drugi ljudje so poklicani, da postanejo kristjani.‘¹³

Cerkev je sveta po posvečenju Duha, ki je, kakor je povedano že v drugem členu veroizpovedi, obsenčil brezmadežno Devico; zato se more predvsem zaradi nje Cerkev imenovati *immaculata* – brezmadežna (Ef 5,27). Cerkev je katoliška zato, ker je poklicana in poslana po vsem svetu, da vsemu ustvarjenemu priobčuje skrivnost celotne žive Božje resnice, ki jo hrani v sebi. Cerkev nikakor ni zaključeno ozemlje v brezbožnem svetu, marveč gibanje, ki ga je uvedel Bog: Jezusa Kristusa priobčevati vsem narodom. Priobčevanje je vključevanje v posvečujočo moč Boga samega.¹⁴

»Cerkev je cilj vsega ustvarjenega; in celo bridke dogodke, kakor sta bila padec angelov in človekov greh, je Bog dopustil samo kot priložnost in sredstvo za to, da bi razvil celotno moč svoje roke, vso mero ljubezni, ki jo je hotel podariti svetu« (KKC 760). »Cerkev je po svojem bistvu kraj odpuščanja, in tako je iz nje pregnan kaos. Odpuščanje ohranja Cerkev skupaj, in Peter to za vedno ponazarja: Cerkev ni skupnost popolnih, ampak skupnost grešnikov, ki potrebujejo in iščejo odpuščanje. Cerkev more vedno nastajati le tam, kjer človek najdeva svojo resnico, in resnica je, da potrebuje milost. Kjer mu napuh zapira to spoznanje, ne najde poti

do Jezusa. Ključi nebeškega kraljestva so besede odpuščanja, ki jih noben človek ne more izgovarjati sam iz sebe, ampak jih dovoljuje samo Božja moč. S svojo smrtjo je Jezus smrti, oblasti pekla, zaprl pot, z njo je dotrpel za vso krivdo, tako da iz te nenehno prihaja moč odpuščanja.«¹⁵

Vera ima nujno cerkveno podobo. Izpovedujemo jo iz notranjosti Kristusovega telesa kot uresničeno občestvo verujočih. Iz tega cerkvenega prostora odpira posameznega kristjana vsem ljudem. Kristusova beseda, ki jo slišimo, se s svojo lastno močjo v kristjanu spremeni v odgovor in sama postane oznanjena beseda, izpovedovanje vere. Sv. Pavel pravi, da s »srcem verujemo in z usti izpovedujemo« (Rim 10,10). Vera ni zasebna stvar, ni individualistično pojmovanje, ni subjektivno mnenje, ampak izhaja iz srca in je namenjena temu, da se izrazi in postane oznanilo. Kajti »kako naj verujejo v tistega, o katerem niso slišali? Kako naj slišijo, če jim nihče ne oznani?« (Rim 10,14). Vera torej deluje v kristjanu na osnovi prejetega daru, ljubezni, ki privlači h Kristusu (prim. Gal 5,6). Vera napravi kristjana deležnega poti Cerkve, ki v zgodovini roma proti dovršitvi. Za tistega, ki je bil na ta način preobražen, se odpre nov način gledanja, vera postane luč za njegove oči.¹⁶ Čudoviti vrt vere raste ob izviru upanju, katerega veliki iskalec ter občudovalec je francoski pesnik Charles Péguy.

Ljudstvo, ki delaš Kruh, ljudstvo, ki delaš Vino.

Ljudstvo, ki slediš najbolje, ki si najbolje osvojilo nauke mojega Sina.

Ljudstvo, ki si postalo zaupno s to majhno deklico Upanjem.

Ki privira povsod po tej zemlji. In v skrivnostnih.

V čudovitih, zelo žalostnih vrtovih duš.

Vrtnarsko ljudstvo, ki si dalo pognati najlepšim rožam Svetosti

Po milosti te majhne deklice Upanja.¹⁷

Poklicanost apostola Petra k hoji za Kristusom je podobna Abrahamovi poklicanosti v 1 Mz 22, ki sledi poklicanosti v 1 Mz 12: »Kdor hoče biti moj učenec, naj zatajuje samega sebe, jemlje

križ nase in hodi za menoj. Kajti kdor hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil: kdor pa izgubi svoje življenje zaradi mene in zaradi evangelija, ga bo rešil« (Mr 8,34–35). To je zahtevna postava hoje za Kristusom: človek se mora, če je potrebno, znati odpovedati vsemu svetu, da bi rešil prave vrednote, da bi rešil dušo, da bi rešil navzočnost Boga v svetu (prim. Mr 8,36–37). Peter sprejme, četudi z muko, Jezusovo povabilo in nadaljuje svojo pot po Učeniških stopinjah. Tudi mi hrepenimo po Bogu, tudi mi hočemo biti velikodušni, a tudi mi pričakujemo, da se Bog izkaže v svetu kot močan in da takoj spremeni svet v skladu z našimi predstavami in v skladu s potrebami, ki jih vidimo. Bog izbira drugačno pot. Bog izbira pot preobrazbe src v trpljenju in ponižnosti. Mi moramo hoditi za Jezusom in ne pred njim: Jezus je tisti, ki nam določa pot. Peter mora biti vse čase varuh občestva s Kristusom; voditi mora občestvo s Kristusom; skrbeti mora za to, da se mreža ne raztrga in more vesoljno občestvo trajati naprej. Samo skupno moremo biti s Kristusom, ki je Gospod vseh ljudi.¹⁸ »Le ena vesoljna Cerkev vernikov je. Zunaj nje se prav nihče ne zveliča. V njej je Jezus Kristus duhovnik in daritev hkrati. Njegovo telo in kri sta v oltarnem zakramentu resnično vsebovana pod podobama kruha in vina, potem ko se bistveno spremenita kruh v telo in vino v kri: da bi mi prejeli od njegovega, kar je on prejel od našega in bi bila tako skrivnost enote dovršena.«¹⁹

»Kolikor več je v Cerkvi tistega, kar ljudje sami sklenemo in naredimo, toliko bolj tesna in ozka postaja za nas vse. Velika in osvobajajoča razsežnost Cerkve ni v tem, kar mi delamo, ampak v tem, kar je nam vsem podarjeno, torej tisto, kar ne priaja iz našega hotenja in česar si ne izmislimo sami, ampak tisto, kar nas prehiteva, kar prihaja k nam kot nepredvidljivo, skratka tisto, kar je ‚večje od našega srca‘ (prim. 1 Jn 3,20). Prenova, ki je potrebna v vsakem času ni v tem, da si sami vedno znova oblikujemo ‚našo‘ Cerkev po naši meri, da si jo sami izmišljamo. Prenova je marveč v tem, da svoje pomožne konstrukcije vedno znova odstranjujemo v prid najčistejši luči, ki prihaja od zgoraj in obenem vnaša čisto svobodo.«²⁰

Cerkev je od daleč z vseh strani vidna gora, žareče mesto, luč na svetilniki, ki razsvetljuje vse mesto, svetleči nebesni obok, kjer svetniki kakor toliko zvezd prepevajo hvalnico Odrešeniku. Cerkev daje jasen pomen zgodovini. Odsev nebeškega Jeruzalema nas vodi h Kristusu. V njej se Bog razodeva tistim, ki vidijo modrost. A tudi temnejša stran ni nič manj resnična. Nebesa niso vedno odprta. Cerkev nenehno izdajajo in maličijo njeni otroci. Vsakdo je lahko tudi proti pričevalec. Zato lahko s cerkvenimi očeti rečemo, da je Cerkev tudi grešna. Henri de Lubac zapiše, da gre za paradoks, kjer se nam Božje podarja preko preveč človeškega. V resnici je še bolj kot v Kristusu vse nasprotje in protislovje.²¹ »Medtem ko je bil Kristus svet, nedolžen, neomadeževan in ni poznal greha, temveč je prišel le v spravo za grehe ljudstva, pa ima Cerkev v svoji sredi grešnike, je hkrati sveta in vedno potrebna očiščevanja ter nikoli ne preneha s pokoro in prenavljanjem. Vsi člani Cerkve, vključno z njenimi nositelji službe, morejo priznavati, da so grešniki. V vseh je plevel greha še vedno primešan dobremu zrnju evangelija in bo tako do konca časov. Cerkev zbira grešnike, ki jih je doseglo Kristusovo odrešenje, a so vedno na poti posvečenja« (KKC 827).

4. Cerkveni človek

Silovitost in nezadržnost prodiranja Cerkve v svet kipi in vre iz neizčrpnega studenca troedinega Boga. Čim bolj hoče kristjan delovati v svetu, tem bolj se mora potopiti v središče. Postati mora cerkveni človek. »Trebaja nekaj biti, da bi nekaj storili«, pravi Goethe. Kristusovo telo mora biti to edinstveno, nadvse najčistejše telo, da bi moglo vsem postati vse. Notranji prostor Cerkve kot »hortus conclusus, fons signatus« (zaprt vrt, zapečaten studenec) je prav zato, da obstaja tukaj nekaj, kar se mora odpirati in razsipavati. Čim bolj se Cerkev odpira svetu, tem bolj se zaveda, kako mora najprej sama v sebi izoblikovati notranje jedro; to pomeni, da morajo kristjani postati zares cerkveni ljudje, da morajo čutiti s Cerkvijo. Pustiti, da nas Bog razlasti glede sleherne zasebne,

samozadostne bivanjske oblike in da nas hkrati privzame v Kristusovo bivanjsko obliko, vedno tudi pomeni, da se človek pusti vzeti v določeno funkcijo in odgovornost za Cerkev. Cerkev je območje, v katerem si je človeštvo začelo privzemati in si vedno znova privzema primeren lik, s katerim odgovarja Božji besedi. S Kristusom se osebni jaz spremeni in razširi v cerkveni jaz. S tem se izvrši velika sprememba: kristjan zapusti meje osebnega jaza in postane *anima ecclesiastica*, sograditelj celotne Cerkve. Noben laik ne more začeti stavka: »Cerkev bi morala ...,« ne da bi se obenem vprašal, če on sam vrši tisto, kar bi morala Cerkev. Cerkev je prostor, kjer se človeštvo oblikuje po Kristusovi osebi, *forma Christi*.

Cerkveni človek je ud telesa. Nikdar ni neobčutljiv za to, kar doživljajo drugi udje. Vse, kar hromi, stiska in rani celotno telo, občuti tudi on. Notranji razkroj Cerkve ga boli. Zelo želi, da bi bila Cerkev v vseh svojih udih čistejša, bolj edina, bolj pozorna do duševne stiske ljudi, bolj dejavna v svojem pričevanju, bolj goreča v svoji želji po pravičnosti, bolj duhovna v vseh rečeh, odločnejša nasproti popuščanju svetu in njegovi laži. Cerkveni človek sam od sebe hitro opazi dobro in se ga veseli. Vedno skuša razlikovati duhove. Išče s tistimi, ki iščejo. Nad seboj občuti dvojno odgovornost: kot Kristusov služabnik, odgovoren za njegov nauk, se boji, da bi z ustrežljivostjo izdal njegovo polno resnico, kot dušni pastir pa se boji, da bi oslabil krščansko vero ali jo napravil neznosno.²²

Človek je v cerkvi poklican na pot svetosti. Na poti Cerkve si z nevidno milostjo pridobi čut za značaj Cerkve, za značaj Boga. Samo tako lahko postane *alter Christus*. Človek Cerkve vedno ostaja odprt za prihodnost. Nikdar se zanj obzorje ne zapre. V svoji poslednji naravnosti bi bil rad resničen in pristen. Beži pred sleherno zlaganostjo in pobožno lažjo v vseh oblikah. Ceni vrednost molčečnosti. Ne čudi se, če mora pogosto sejati v solzah (prim. Ps 125,5). Če z velikim odobravanjem hvalijo njegova dejanja, noče pozabiti, da so sejali drugi, zato ne more pričakovati, da bo žel sadove svojega truda. Katoličan namreč ve, da Cerkev ukazuje samo zato, ker je najprej pokorna Bogu. Cerkveni človek hoče biti svoboden, a noče pripadati tistim, ki iz svobode napra-

vljajo pretvezo za svojo hudobijo. Zaupa svojim predstojnikom in skuša dojeti njihovo gledanje. Ne glede na to, ali je med njim in predstojniki vez naravne simpatije ali ne, jim je iskreno vdan in noče oteževati izvrševanja njihove službe, saj je po tej službi deležen duhovnih dobrin. Tega so se svetniki živi zavedali, nihče ni prišel do svetosti mimo sredništva cerkvene službe.²³

Anima ecclesiastica je tisti človek, ki dopušča, da vse njegovo bivaje, njegovo posebno poslanstvo, njegovo versko izkustvo in njegova ljubezen izražajo njegovo včlenjenost v Kristusovo telo. Njegov osebni jaz se spremeni in razširi v cerkveni jaz. Kristjan presega svoje meje, dosega cerkvene razsežnosti in pomaga skupaj z drugimi graditi Cerkev v njenem prostoru in času. Kdor se tako istoveti s Cerkvijo, doživi nesluteno posnemanje neskončne evharistične razdelitve Kristusovega življenja in podarjanja. Cerkev ljubimo kot že dano resničnost tega, kar je v nas le delno in enostransko navzoče. Kot del pridemo do popolnega istovetenja s Cerkvijo. V odpovedi svoji delnosti se kristjan osvobodi in postane katoliški, cerkven. Samo Cerkev more posamezniku podeliti to razširjeno bivanje.²⁴

»Kolikor nesebičneje kristjan služi in se zavzema za Božje delo na svetu v Kristusu, kolikor bolj morejo z njim razpolagati Bog, Cerkev, soljudje, kolikor bolj je njegovo srce odprto za stisko drugih, kolikor pomembnejša mu je samo Kristusova volja, to je odrešenost vseh in ne le njegovo osebno odrešenje in blagor, kolikor univerzalnejše njegova molitev skupaj z Bogom vključuje celotno človeštvo in zlasti najbolj zavržene, kolikor bolj tudi samega sebe podarja Bogu in je na voljo odrešenjski Božji volji s svojim življenjem, če je treba tudi s svojo smrtjo, toliko rodovitnejši bo tak kristjan v kraljestvu milosti, toliko več sadov morejo na njegovem drevesu obrati Bog in Cerkev in posamezni ljudje, toliko obsežnejše bo njegovo bivanje; tak kristjan more nekako prerasti v razsežnosti Cerkve, se poistovetiti z njenimi nameni; postal bo, kakor pravijo cerkveni očetje, 'cerkveni človek', *anima ecclesiastica*.«²⁵

Cerkveni človek ima čut za Cerkev, ki se izpoveduje v izrazu *sentire cum Ecclesia*; izraz ni najboljši, saj Cerkev ni objekt zunaj

nas in bi bilo ustreznejše reči v cerkvenem čutenju, *sentire Ecclesiae*. Kolikor bolj kristjan samega sebe podarja Bogu in je na voljo odrešenjski Božji volji s svojim življenjem, toliko rodovitnejši bo v kraljestvu milosti, toliko več sadov morejo na njegovem drevesu obrati Bog in Cerkev in posamezni ljudje, toliko obsežnejše bo njegovo bivanje. *Anima ecclesiastica* je torej tisti človek, ki se istoveti s Cerkvijo in se da vključiti v njeno pokorščino vere, v lik njenega ustrežanja Kristusovi obliki, da bi sam postal oblikujoča oblika za druge kristjane. Osrednja oživljajoča stvarnost v življenju Cerkve je evharistija, ki je utelešenje neomejenega podarjanja in razdajanja samega sebe. Kristjan se uglaši v čudenje in uglašenost Cerkve, ki se je že vedno ujemala s Kristusovim mišljenjem (prim. Flp 2,5). Kdor se poistoveti s Cerkvijo, doživi »nesluteno razširitev« vsega svojega bivanja: »Je kakor posnemanje neskončne evharistične razširitve Kristusovega življenja, in sicer v zožitvi, ponižanju, v izničenju njegovega življenja v evharistiji.«

Cerkveno mišljenje pomeni istovetenje samega sebe s Kristusom. Veliki teolog H. U. von Balthasar zapiše: »Kajti čim osebnejše postane krščansko notranje življenje z Bogom, tem jasnejše in osebnejše postanejo tudi naloge in uporaba v Cerkvi; tem bolj prejemajo tudi socialni, to pomeni v širšem, Pavlovem smislu karizmatični vidik.« *Anima ecclesiastica* prejme razširitev svojega bivanja v katoliško ljubezen Cerkve. Istovetenje s Cerkvijo nikakor ne pomeni odtujitev sebi in zožitev lastne osebe. V odpovedi svoji omejeni ljubezni se kristjan osvobodi in postane katoliški, cerkven. Samo Cerkev more posamezniku podeliti to razširjeno bivanje.²⁶

Opombe

¹ Anton Vovk, *V spomin in opomin. Osebni zapisi škofa Antona Vovka od 1945–1953*, Družina, Ljubljana 2003, 112.

² Anton Štrukelj, *Trojica in Cerkev*, Družina, Ljubljana 2007, 53.

³ Prim. Henri de Lubac, *Méditation sur l'Eglise*, Cerf, Pariz 2006, 89–90.

⁴ Egon Kapellari, *Sveta znamenja v bogoslužju in vsakdanjost*, MD – Družina, Celje – Ljubljana, 2013, 19.

- ⁵ Prim. Christoph Schönborn, *Ljubiti Cerkev*, Družina, Ljubljana 1997, 23–24.
- ⁶ Prim. Henri de Lubac, *Méditation sur l'Eglise*, Cerf, Pariz 2006, 91–92
- ⁷ Prim. prav tam, 93–94.
- ⁸ Prim. prav tam, 94–98.
- ⁹ Prim. prav tam, 98–100.
- ¹⁰ Prim prav tam, 100–101.
- ¹¹ Prim. sv. Ambrož, *De Sacramentis*, IV, VI, 28: PL 16, 464.
- ¹² Papež Frančišek, Apostolska spodbuda *Veselje evangelija – Evangelii gaudium*, CD 140, Družina, Ljubljana 2014, 30.
- ¹³ Anton Štrukelj, *Trojica in Cerkev*, Družina, Ljubljana 2007, 52.
- ¹⁴ Prim. Isti, n.d., 47.
- ¹⁵ Joseph Ratzinger – Benedikt XVI., *Poklicani v občestvo. Današnji pogled na Cerkev*, Ljubljana 1993, 51.
- ¹⁶ Papež Frančišek, Okrožnica *Luč vere – Lumen fidei*, CD 138, Družina, Ljubljana 2013, 21.
- ¹⁷ Charles Péguy, *Preddverje skrivnosti druge kreposti*, MD, Celje–Ljubljana 2012, 122.
- ¹⁸ Prim. Benedikt XVI., *Kateheze o apostolih*, MD, Celje 2008, 55–65.
- ¹⁹ Anton Strle, *Vera Cerkev*, MD, Celje 1977, 200.
- ²⁰ Joseph Ratzinger – Benedikt XVI., *Poklicani v občestvo. Današnji pogled na Cerkev*, MKSBD, Ljubljana 1993, 117.
- ²¹ Prim. Denis Dupont–Fauville, *L'Eglise Mère chez Henri de Lubac*, Parole et Silence, Pariz 2009, 113–115.
- ²² Prim. Anton Štrukelj, *Ti si Peter Skala*, Družina, Ljubljana 1996, 56.
- ²³ Prim. prav tam, 57.
- ²⁴ Prim. Anton Štrukelj, *Ti si Peter Skala*, Družina, Ljubljana 1996, 58.
- ²⁵ Hans Urs von Balthasar, *Marianische Prägung der Kirche*, 271 s; nav. Anton Štrukelj, *Življenje iz polnosti vere*, Družina, Ljubljana 1995, 84.
- ²⁶ Prim. Anton Štrukelj, *Življenje iz polnosti vere*, Družina, Ljubljana 1995, 83–87.